

שהארץ חתר תחתיו במשך שנים, נתגלה כחביבהקהל. אפילו צעירי בן-גוריון נוכחו לדעת כי "השבועון המסויים" משפיע על הזרמים העמוקים של תודעת הציבור לאין-ערור יתר מן היומון המכובד שנפל לידיהם. אך שוקן לא התייאש. בשעה שהשבועון המסויים הטיף בעקביות לדהיבן-גוריוניזיה של המדינה, זוכה לביצוע תביעתו, גיבש הארץ מדיניות חדשה לבורגנות הישראלית. היא הסי- תכמה בשלוש הצעות מעשיות:

- איחוד הימין, עליידי מיווג הליברלים וחרות.
 - שבירת מפא"י, עליידי הקמת מפלגה בן-גוריונית ימנית עצמאית.
 - הקמת קואליציה של הימין וצעירי בן-גוריון, לביצוע מדיניות כלכלית בורגנית.
- בשני המישורים הראשונים זכה הארץ להגשמת הצעותיו — אך תוך שינויים שפגעו קשה בתועלתו.

★ ★ ★

"אני לא אתן לכם!"

רעיון של גח"ל נולד מעל עמודי הארץ. זלמן סוואייב, אחד מאליההון בשטח הדיכוי, שנחק לפינה במפלגה הליברלית, הטיף למערך חרות-ליברלים. שוקן קיבל את חתנו של סוואייב לעבודה בהארץ. הזמין את סוואייב לפרסם בו מכתב גלוי לפירוט הצעתו. מכתב זה — בו איים סוואייב כי בעליההון לא יתרמו לקופת-הבחירות של מפלגת-הימין, אם לא תתאחדנה — נתן לכדור האיחוד את הדחיפה המכרעת ה- ראשונה.

בכל שלבי המשא-ומתן להקמת גח"ל היה הארץ המדברן והדוחף. הוא שפך קיתור נות של בוז על הפרוגרסיבים-לשעבר, שלא רצו לקבל את מנהיגותו של בגין. בשיחה פרטית עם ראשי הליברלים-העצמ- איים, הטיח בפניהם שוקן: "אתם רוצים להבהיל את הציבור ולעורר בו פחד מפני בגין. אני לא אתן לכם!" ואכן, החל הארץ לפתח מאז, בהדרגה ובהירות, את פולחן- האישיות של מנחם בגין, כמנהיג הימין המאוחד וכראש-ממשלה לעתיד.

האיש שהתנגד למאבק בבריטים, ושתבע מבן-גוריון להתפטר בעוון שיתוף הפעולה של ההגנה עם אצ"ל, עבר דרך ארוכה מאוד.

אולם שוקן, כרגיל, לא הבין את רגשות הציבור. הוא לא יכול היה לתפוס כי חוגים רחבים במעמד הבינוני פוחדים מפני חרות, וזכרים את בגין כאיש שהקיף את עצמו בפלוגת-אופנועים. לכן נדהם שוקן כאשר התפלגו הליברלים. לכן גם אינו תופס כי חלק ניכר מן המעמד הבינוני תומך בליברלים-העצמאיים — ששוקן עצמו היה עד לפני שש שנים אחד מהם.

האם הקמת גח"ל, תוך פילוג הליברלים מקדמת את רעיונותיו של שוקן? הדבר מוטל בספק. יתכן שהושג ההיפך. כי ה- ליברלים העצמאיים הפכו שותפים טבעיים לקואליציה עם מפא"י, יחזקו את הנהגת אשכול. ואילו בגח"ל מהחיים הליברלים ש- תף זוטר מאוד, הן מבחינה מיספרית והן מבחינה נפשית. תחת שהם ישפיעו על אנשי חרות ויטביעו עליהם חותמת בורגנית- שמרנית, כתקחת שוקן, קיים חשש שיקרה ההיפך, ואנשי-חרות ישנו את פרצופם של הליברלים עד ללא הכר.



גרשום שוקן (בסוור כנגב) התוצאות? לא איכפתו

★ ★ ★

דיין, בגין ושוקן

גורל דומה פקד את הצעתו השניה של שוקן: לפלג את מפא"י, לשחק את המערך השמאלי ולהביא להקמת מפלגה בן-גוריונית ימנית חזקה. ההצעה עצמה לא היתה מתגשמת לעולם, לולא מצבו הנפשי המיוחד של דויד בן-גוריון. על מצב זה לא השפיע הארץ. בן-גוריון עצמו אינו ידוע כמעריך גדול של שוקן, אותו העליב אישית פעמים רבות בעבר.

הארץ עבד קשה להשגת הפילוג. כאשר רצה שמעון פרס לבגוד, הותרה רצועתו של שבתי טבת, והדבר הועיל. אבל כשנסתבר כי דיין עומד לבגוד, וכאשר שיסה בו הארץ את אברהם שווייצר, משרתו וידידו, לא הועיל דבר. דיין התעלם מן המאמר המשמיץ, כאילו היה זכוב טרדני, הלך ברכו. בכך נפגע הפילוג. הרשימה העצמאית של בן-גוריון לא תהיה גרעין של מפלגה חדשה, מגובשת וממונית, ולא תשבור את המערך השמאלי. קרוב יותר לחדאי כי יקרה ההיפך, לדאבוך ליבו של שוקן: שהרתעה הציבורית מבן-גוריון תנחיל למערך ה"שמאלי" נצחון שהיה בלתי-אפשרי בכל מצב אחר.

שני הכשלונות החלקיים — פילוג הליברלים והממדים העלובים של פילוג בן-גוריון — יפגעו באופן מכריע בחלומם השלישי והעיקרי של שוקן: הקמת שלטון ימני. זילזולו הרגיל של שוקן בגורמים נפשיים, אותם אין הוא מבין, גורם לכך שהוא מתעלם מן המכשול העיקרי של קואליציה בן-גוריון-בגין — השינאה ההדדית העזה הקיימת בין השניים. מה גם ששניהם יתחרו בבחירות על אותם קולות הבוחרים, דבר שיעמיק את הניגוד ביניהם.

גרוע יותר פרס שני: גם התחזית האופטימית ביותר אינה יכולה לקחת בחשבון שינוי כה מהפכני בקלפי, כפי שדרוש כדי שקואליציה בן-גוריון-גח"ל-דהיים תהיה בעלת רוב בכנסת (העולם הזה 1450). לגבי הכנסת השישית פשוט אין הדבר אפשרי.

אך גם כאשר ינחלו תוכניותיו של שוקן כשלון ליד הקלפי, הוא לא יתייאש. הוא מקחה להגשמתן בטוח ארוך יותר. כאשר יסתלק בן-גוריון מן הבמה, כאשר תחזק ותתבצר הבורגנות הישראלית יותר — בעוד ארבע, או שמונה, או שתיים-עשרה שנים — האם לא יגיע אז היום לשלטון ימני, לקואליציה גדולה של דיין, בגין והדתיים?

לשוקן לא איכפת מה תהיה התוצאה לגבי בעיות של מלחמה ושלום, לגבי הכפייה הדתית במדינה, לגבי הדמוקראטיה והמישטר הפנימי. אותו מעניינת רק תוצאה אחת: שבירת ההסתדרות, חיסול המשק הממלכתי וההסתדרותי, קבורת המגמות ה"סוציאליסטיות" של ה"שמאל", הקמת מישטר כלכלי שיהיה מבוסס על פער גדל והולך, על "יוזמה פרטית" ועל ריחיוות.

בקיצור: אותה חברה בורגנית-מעמדית שלקראתה חונך בן-העשרים בגרמניה, בימים הטובים — לפני שהיטלר הגיע לשלטון בעזרת ההון הגדול שרצה לשבור את האגודות המקצועיות.

טכניכון
מכון ישראלי להכשרה טכנית
נפתחים קורסים חדשים

שרטוט

נפתחים קורסים חדשים
*** בנין * מכונות**
קורסים נוספים לבחירתך: רדיו אלקטרוניקה, גרפיקה שימושית, עיצוב פנים, חשמלאות בנין, חשמלאות רכב, קירור ומזוג אויר.
פרטים והרשמה: 13-8 בבוקר 20-16 בערב.

תל-אביב רח' ב' פ'ת 44 מול בית הדר
חיפה רח' בלפור 5 מול הטכניון

טכניכון
כיתות בוקר וערב
לאנסטרנים

בגרות ומוקדמות

החלה הרשמה לכיתות בוקר
השבוע נפתחים קורסים חדשים — ערב
למועד הבחינות מרץ 1966
הנערכות מטעם משרד החינוך והתרבות
פרטים והרשמה: 1-8 בבקר 8-4 בערב

תל-אביב רח' ב' פ'ת 44 מול בית הדר
חיפה רח' בלפור 5 מול הטכניון

מדוע אין הם ישנים בחצות הליל?
למי הם מחכים?



* הם כבר לא מחכים.
* הם כבר רכשו את החוברת הראשונה של הירחון הדינמי להומור, חידודים וקריקטורות.

רכוש גם אתה את הירחון שהופיע בימים אלה

- * גודש של קריקטורות
- * בדיחות
- * הומורסקות

טמפו

להשיג בכל הקיוסקים